

URZĄD MIEJSKI W BIAŁYMSTOKU

PROTOKÓŁ KONTROLI

**PODMIOT KONTROLOWANY- MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE W
BIAŁYMSTOKU UL. MALMEDA 8**

(wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze)

BIAŁYSTOK LIPIEC 2013 r.

PROTOKÓŁ KONTROLI

I. Jednostka kontrolowana :

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku ul. Malmeda 8.
Dział Opieki nad Dzieckiem oraz Zespół ds. Pieczy Zastępczej.

II. Kontrolujący :

1. Ewa Szymczyk-Krasowska – kierownik Referatu Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Białymstoku na podstawie upoważnienia znak: ORN-I.077.347.2013 wydanego przez Prezydenta Miasta Białegostoku Pana dr hab. Tadeusza Truskolaskiego z dnia 4 czerwca 2013 r.

2. Joanna Szoka – podinspektor w Referacie Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Białymstoku na podstawie upoważnienia znak: ORN-I.077.348.2013 wydanego przez Prezydenta Miasta Białegostoku Pana dr hab. Tadeusza Truskolaskiego z dnia 4 czerwca 2013 r.

[Dowód: akta kontroli zał. nr 1]

III. Termin kontroli :

Data rozpoczęcia czynności kontrolnych : 10 czerwca 2013 r.

Data zakończenia czynności kontrolnych: 17 czerwca 2013 r.

IV. Przedmiot kontroli :

Organizowanie przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze.

V. Okres objęty kontrolą : 2012 rok

VI. Wyjaśnień w trakcie kontroli udzielali:

1. Pani Joanna Jarzębińska –Szczebiot – Kierownik Zespołu ds. Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku.
2. Pani Jolanta Perkowska- Starszy pracownik socjalny Zespołu ds. Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku.
3. Pani Anna Trochim – Sidorkiewicz – Kierownik Działu Opieki nad Dzieckiem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku
4. Pani Alicja Janczuk – specjalista w Dziale Opieki nad Dzieckiem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku
5. Pani Jolanta Chodźko – inspektor w Dziale Opieki nad Dzieckiem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku
6. Pani Edyta Kiziewicz –pracownik Działu Kadr w MOPR.

VII. Regulacje organizacyjno-prawne w zakresie poddanym kontroli

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz.135 z późn.zm.),

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 3 sierpnia 2012r w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012r., poz. 954),

-Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U.z 2000 r. Nr 98 poz.1071 z późn.zm.) .

-Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. z 2012 r. poz. 305).

-Uchwała Nr XIX/185/2011 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 12 grudnia 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2012 poz. 14)

-Zarządzenie Nr 1/2013 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku z dnia 10.01.2013 r. w sprawie ustalenia kosztów utrzymania mieszkań chronionych w 2013 r.

- statut Ośrodka wprowadzonego Uchwałą Nr XXXVIII/459/13 Rady Miasta Białystok z dnia 15 stycznia 2013 roku w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie nadania statut Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Rodzinie w Białymstoku

-regulamin organizacyjny wprowadzony zarządzeniem Nr 2074/12 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 15 maja 2012 r., który określa zasady kierowania ośrodkiem, organizację wewnętrzną, zadania komórek organizacyjnych ośrodka, tryb przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków oraz kontrolę wewnętrzną i zasady podpisywania dokumentów.

VIII. Charakterystyka realizowanego zadania.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku udziela wsparcia usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych w formie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie. Zadania te realizuje Dział Opieki nad Dzieckiem i Rodziną oraz Zespół ds. Pieczy Zastępczej.

Na podstawie wyjaśnień złożonych przez Kierownika Zespołu ds. Pieczy Zastępczej pracownicy Zespołu co najmniej na dwa miesiące przed uzyskaniem pełnoletniości wychowanek informują go pisemnie o możliwości rozpoczęcia procesu usamodzielnienia. Zespół ds. Pieczy Zastępczej gromadzi dokumentację niezbędną do rozpoczęcia tego procesu (kserokopie: postanowień, sądu, aktów urodzenia, aktów zgonu rodziców, orzeczenia o niepełnosprawności itp.). Wychowanek wraz ze wskazanym opiekunem procesu usamodzielnienia, przy współudziale pracownika Zespołu pisemnie wyznacza opiekuna procesu usamodzielnienia oraz opracowuje indywidualny program usamodzielnienia. Z wyjaśnień złożonych przez kierownika Zespołu wynika, że pracownicy Zespołu dokonują weryfikacji osoby wskazywanej przez wychowanek do pełnienia roli opiekuna usamodzielnienia. Dokument wyznaczający opiekuna procesu usamodzielnienia oraz indywidualny program usamodzielnienia przekazywany jest do akceptacji Dyrektora MOPR. W przypadku wychowanków, którzy przed umieszczeniem w pieczy zastępczej zamieszkiwali na terenie innego powiatu i powiat ten jest właściwy do przyznania pomocy, dokumenty przekazywane są do właściwych PCPR-ów celem akceptacji.

Uwierzytelnione kserokopie indywidualnego programu usamodzielnienia otrzymują: wychowanek, opiekun usamodzielnienia oraz Dział Opieki nad Dzieckiem. Po otrzymaniu informacji o opuszczeniu przez wychowanek rodziny zastępczej akta przekazywane są do Działu Opieki nad Dzieckiem celem dalszej realizacji zadania.

W przypadku zmiany sytuacji życiowej wychowanek, wychowanek wraz z opiekunem usamodzielnienia, przy współudziale pracownika Zespołu opracowuje aktualizację indywidualnego programu usamodzielnienia, która jest akceptowana przez Dyrektora MOPR w Białymstoku i w zależności od właściwości, przez Dyrektora odpowiedniego PCPR. Pracownicy Zespołu monitorują realizację indywidualnego programu usamodzielnienia. W razie potrzeby proponują pomoc np. psychologiczną, pedagogiczną czy prawną oraz informują o możliwości skorzystania z programów wspierających realizowanych na terenie miasta.

Dział Opieki nad Dzieckiem prowadzi postępowania administracyjne z zakresu udzielenia pomocy finansowej osobom usamodzielnianym, wydaje decyzje administracyjne i przekazuje wychowankom środki finansowe z tytułu usamodzielnienia. Udziela również pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych - przyznawanie pobytu w mieszkaniach chronionych. Pracownicy Działu współpracują również z różnego rodzaju instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz niesienia pomocy wychowankom rodzin zastępczych.

[Dowód: akta kontroli zał. nr 2]

IX. Ocena przygotowania organizacyjno-kadrowego realizacji zadania

Jak wskazano w powyższym opisie charakterystyki realizowanego zadania, zadania dotyczące udzielanie pomocy osobom opuszczającym, po osiągnięciu pełnoletniości rodzinę zastępczą realizują dwie komórki organizacyjne MOPR :Dział Opieki nad Dzieckiem oraz Zespół ds. Pieczy Zastępczej.

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie jednym z wielu zadań należących do Działu Opieki Nad Dzieckiem jest m.in:

- prowadzenie postępowań z zakresu udzielenia pomocy osobom usamodzielnianym, w tym przyznawanie pobytu w mieszkaniu chronionym.

Do zadań Zespołu ds. pieczy Zastępczej należy w szczególności:

- prowadzenie naboru, kwalifikowanie, w tym przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego.
- zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domu dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji.
- wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych, świadczeń ukończenia szkoleń, opinii o spełnieniu warunków do spełnienia pieczy zastępczej oraz do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego
- zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą
- prowadzenie poradnictwa, w tym prawnego i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej
- ocena sytuacji rodziny i dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej
- prowadzenie działalności diagnostyczno - konsultacyjnej
- wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, rodziców dzieci objętych pieczą oraz pełnoletnich wychowanków form pieczy zastępczej.
- przygotowanie corocznego sprawozdania z efektów pracy
- przygotowanie zestawienia potrzeb w zakresie pieczy zastępczej
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza czy prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki
- prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej, lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz o osobach pełniących już funkcję wymienionych wyżej rodzin zastępczych
- współpraca ze środowiskiem lokalnym.

Czynności kontrolne wykazały również, że w Dziale Opieki nad Dzieckiem w 2012r. zatrudnionych było 7 osób. Każda z nich posiada zakres czynności, który zawiera szczegółowy zakres obowiązków. Czterech pracowników z Działu Opieki nad Dzieckiem zajmuje się sprawami usamodzielnienia, dwóch z nich posiada upoważnienia podpisane przez Prezydenta Miasta Białegostoku do prowadzenia postępowania w sprawach usamodzielnianych wychowanków a także do wydawania w tych sprawach decyzji.

Natomiast w Zespole ds. Pieczy Zastępczej w 2012 r. zatrudnionych było ogółem 12 osób. Trzech pracowników Zespołu w zakresie obowiązków posiada zapis dot. udzielania wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej oraz monitorowanie indywidualnych programów usamodzielnienia.

[Dowód: akta kontroli zał. nr 3]

Wszystkie zatrudnione w obu działach osoby posiadają odpowiednie przygotowanie merytoryczne do prowadzenia spraw z zakresu udzielania pomocy osobom opuszczającym, po osiągnięciu pełnoletniości rodzinę zastępczą.

W regulaminie organizacyjnym MOPR w rozdziale III zatytułowanym organizacja wewnętrzna Ośrodka w § 23 określającym zadania Zespołu ds. Pieczy Zastępczej brak jest zapisów, iż dany Zespół realizuje zadanie pn.: udzielania wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej oraz monitorowanie indywidualnych programów usamodzielnienia.

X. Ocena prowadzenia postępowań z zakresu udzielania pomocy osobom opuszczającym rodziny zastępcze w 2012 roku.

W celu dokonania oceny prawidłowości prowadzonych postępowań sprawdzono 48 losowo wybranych akt w tym decyzji w sprawach :

Kontynuowania nauki

- Decyzja DRZ.8172.3.6.8.25981.2012.RD z dnia 23.05.2012 r.
- Decyzja DOD..8172.3.10.63894.2012.JCh z dnia 17.12.2012 r.
- Decyzja DOD.8172.3.43768.2012.JCh z dnia 21.09.2012 r.
- Decyzja DOD.8172.3.5.46563.2012.JCh z dnia 04.10.2012 r.
- Decyzja DOD.8172.3.14.7.42974.2012.JCh z dnia 18.09.2012 r.
- Decyzja DOD.8172.3.12.8.44376.2012.AL z dnia 24.09.2012 r.
- Decyzja DOD.8172.3.9.3.2012.JCh z dnia 12.11.2012 r.
- Decyzja DRZ.8212/3/US/9/8/18926/2009/RZ z dnia 18.05.2009 r.
- Decyzja DOD.8172.3.5.6.26186.2012.TP z dnia 24.05.2012 r.
- Decyzja DRZ.8172.3.179.3.1.35381.2011.MM z dnia 19.08.2011 r.
- Decyzja DOD.8172.3.7.56105.2012 z dnia 14.11.2012 r.
- Decyzja DOD.8172.3.18.58997.2012 z dnia 23.11.2012 r.
- Decyzja DRZ.8172.3.6.8.25981.2012 z dnia 23.05.2012 r.

Usamodzielnienia

- Decyzja nr DRZ.8212/3/US/56/3/43905/2009/RZ z dnia 29.10.2009 r.
- Decyzja DOD.8172.3.13.7.47302.2012.JCh z dnia 04.10.2012 r.
- Decyzja DOD.8172.3.16.5.2012.JCh z dnia 19.10.2012 r.
- Decyzja DRZ.8172.3.123.37..7.54469.2011.MM z dnia 08.12.2011 r.
- Decyzja DOD.8172.3.11.7.39085.2012.JCh z dnia 29.08.2012 r.
- Decyzja DRZ.8172.3.2.1.18804.2012.TP z dnia 02.04.2012 r.
- Decyzja DOD.8172.3.9.2.32234.2012.JCh z dnia 09.07.2012 r.
- Decyzja DOD.8172.3.3.6.9013.2013.JCh z dnia 08.02.2013 r.
- Decyzja DOD.8172.3.10.7.34334.2012.JCh z dnia 19.07.2012 r.
- Decyzja DOD.8172.3.2.1.8915.2013.JCh z dnia 08.02.2013 r.
- Decyzja DOD.8172.3.14.7.47245.2012.JCh z dnia 05.10.2012 r.
- Decyzja DRZ.8172.3.5.2.20074.2012.TP z dnia 20.04.2012 r.
- Decyzja DRZ.8172.3.12.7.43096.2012.JCh z dnia 20.09.2012 r.
- Decyzja DOD.816.2.9.5.48309.2012.ES z dnia 10.10.2012 r.

Zagospodarowania w formie rzeczowej

- Decyzja DOD.8220.2.13.144965.2012 z dnia 24.09.2012 r.
- Decyzja DOD.8220.1.9.5.28852.2012.JCh z dnia 15.06.2012 r.
- Decyzja DOD.8220.2.15.8.47247.2012.JCh z dnia 05.10.2012 r.
- Decyzja DOD.8220.1.21.52229.2012.ES z dnia 26.10.2012 r.
- Decyzja DOD.8220.1.10.1.49295.2012.ES z dnia 11.10.2012 r.
- Decyzja DOD.8220.2.14.1.44964.2012.JCh z dnia 24.09.2012 r.
- Decyzja U/RZ/126/2012 z dnia 04.06.2012 r.
- Decyzja DOD.8220.1.11.1.34674.2012.JCh z dnia 20.07.2012 r.
- Decyzja DOD.8220.1.21.8.49604.2012.KCh z dnia 15.10.2012 r.
- Decyzja DOD.8220.2.14.56010.2012.ES z dnia 09.11.2012 r.
- Decyzja DOD.8220.1.29.3.58080.2012.ES z dnia 20.11.2012 r.
- Decyzja DOD.8220.2.16.7.47249.2012.JCh z dnia 04.10.2012 r.
- Decyzja DRZ.8212/3/US/40/5/55541/2010/RZ z dnia 02.12.2010 r.
- Decyzja DOD.8220.1.27.7.58045.2012.ES z dnia 20.11.2012 r.
- Decyzja DRZ.8212/3/US/75/14/317/2008/RZ z dnia 16.04.2008 r.
- Decyzja DRZ.8220.1.4.1.18855.2012.TP z dnia 02.04.2012 r.
- Decyzja DRZ.8212/3/US/9/8/26875/2009/RZ z dnia 14.07.2009 r.
- Decyzja DOD.8220.1.31.6.59977.2012.ES z dnia 29.11.2012 r.

- Decyzja DRZ.8212/3/US/43/7/296/2008/RZ z dnia 25.03.2008 r.
- Decyzja DOD.8220.2.17.1.47288.2012.JCh z dnia 03.10.2012 r.
- Decyzja DRZ.8220.1.7.5.19866.2012.TP z dnia 13.04.2012 r.

[Dowód: akta kontroli zał. nr 4]

Zgodnie z zapisami art.140 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobie opuszczającej po osiągnięciu pełnoletniości, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku gdy umieszczenie nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie. Udziela się również pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia.

Na podstawie wykonanych czynności kontrolnych stwierdzono, że wszystkie wymienione powyżej formy pomocy otrzymali usamodzielniający się wychowankowie rodzin zastępczych jako podopieczni MOPR w Białymstoku.

Z kontrolowanych akt wynika, że w prowadzonych postępowaniach przestrzegane były zapisy art. 141 cytowanej ustawy określające okresy pobytu osoby pełnoletniej w rodzinie zastępczej dające jej uprawnienia do uzyskania świadczenia z tytułu usamodzielnienia.

Postępowania prowadzone w sprawach przyznawania i udzielania świadczeń wypłacane i udzielane były na wniosek osoby usamodzielnianej, który akceptował również wyznaczony przez wychowanka opiekun usamodzielnienia.

Wszystkie osoby składające wniosek o przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie w formie rzeczowej posiadały zatwierdzony indywidualny program usamodzielnienia, określający w szczególności zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia, sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia co jest zgodnie z założeniami art.145 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W trakcie czynności kontrolnych zauważono również, że na opiekunów procesu usamodzielnienia wychowankowie najczęściej wyznaczają dotychczasowych opiekunów zastępczych. W przypadkach osób usamodzielnianych, których opiekunem procesu usamodzielniania nie jest dotychczasowa rodzina zastępcza, wyznaczone zostały osoby szczególnie zaangażowane w pomoc wychowankom.

Wszystkie przyznawane formy pomocy dla osób usamodzielnianych tj. na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie przyznawano w drodze decyzji zgodnie z art.151 ust.1 wyżej wymienianej ustawy. Dodatkowo kierownik Działu Opieki nad Dzieckiem przedstawił sztamkowe wzory decyzji przyznających ww. świadczeń zatwierdzone przez radcę prawnego MOPR. W skontrolowanych sprawach prawie we wszystkich przypadkach postępowania o przyznanie pomocy osobom usamodzielnianym prowadzone są z zachowaniem 30 dniowego terminu załatwienia sprawy od daty złożenia wniosku przez osobę zainteresowaną zgodnie z zapisami ustawy Kodeks postępowania administracyjnego.

Badane przez kontrolujących decyzje przyznają prawidłową wysokość świadczenia na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie w formie rzeczowej z uwzględnieniem ustawowych kryteriów wskazanych do ich wyliczenia.

Decyzje w analizowanych sprawach zawierają wszystkie niezbędne elementy określone w § 107 Kodeksu postępowania administracyjnego. Zostały podpisane przez osoby posiadające do tego upoważnienie udzielone przez Prezydenta Miasta Białegostoku.

W przypadku przyznawania pomocy na **kontynuowanie nauki** pomoc ta przyznawana jest na czas trwania odpowiednio roku szkolnego, roku akademickiego lub kursu bądź przygotowania zawodowego. W kontrolowanych aktach znajdują się decyzje przyznające pomoc z zachowaniem okresów wskazanych w art.146 ust.4 ustawy o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W aktach sprawy znajdują się każdorazowo uzupełniane (co 6 miesięcy) zaświadczenia stwierdzające kontynuowanie nauki przez wychowanka rodziny zastępczej. W sytuacji niedostarczenia zaświadczenia potwierdzającego naukę w szkole, uczelni lub kursie pomoc jest wstrzymywana do momentu wyjaśnienia sprawy. Wysokość przyznawanej pomocy wynosi nie mniej niż 500 zł miesięcznie zgodnie z art.146 ust.2 ustawy.

Dodatkowo kontrolujący dokonali oceny naliczania pomocy na kontynuowanie nauki w sytuacji, kiedy kontynuowanie nauki nie obejmuje pełnego miesiąca kalendarzowego. Stwierdzono, iż wówczas pomoc tę przyznaje się w wysokości proporcjonalnej do liczby dni w danym miesiącu kalendarzowym, w których przysługuje pomoc.

Pomoc wychowankom rodzin zastępczych udzielana jest również **na usamodzielnienie**.

W trakcie kontroli ustalono, że pomoc na usamodzielnienie wypłacana jest w zależności od ustaleń indywidualnego programu usamodzielnienia, na wniosek wychowanka, w którym usamodzielniany określa na co zostaną wydane przyznane mu z tytułu usamodzielnienia środki finansowe. Wypłata tych środków może być wypłacana w ratach, jednak w skontrolowanych przypadkach wszystkie wypłaty dokonywane były jednorazowo. Wnioskowana pomoc była przyznawana przeważnie na polepszenia warunków mieszkaniowych, stworzenie warunków do działalności zarobkowej w tym podniesienie kwalifikacji, jak również na pokrycie kosztów remontu czy wykup mieszkania. Wę wszystkich przypadkach przed wydaniem decyzji pracownicy socjalni MOPR przeprowadzili wywiad cześć VIII dotyczący osób ubiegających się o pomoc pieniężną na usamodzielnienie, pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki w celu zbadania sytuacji materialnej osoby ubiegającej się o pomoc na usamodzielnienie.

W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono, że pomoc na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej otrzymują również osoby, które swój proces usamodzielnienia rozpoczęły w okresie obowiązywania ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z art.240 ust.1 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U z 2013r., poz.135 z późn. zm.) do pomocy dla osób usamodzielnianych, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy opuściły rodzinę zastępczą, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Z akt spraw poddanych kontroli wynika, że w 2012 r. pomoc wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze przeciętnie wypłacana było w wysokości 4 941 zł.-7 osób. 1 osoba otrzymała pomoc w wysokości – 6 588.00 zł. 2 osoby w wysokości – 3 294. 00 zł. 2 osoby w wysokości – 1 647.00 zł.

Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej

Osoby usamodzielniane otrzymywały pomoc z postaci rzeczowej zgodną z lista niezbędnych materiałów, urządzeń i sprzętów określonych w § 6 ust. 3 Rozporządzenia. Wnioskowana pomoc była przyznawana przeważnie na zakup niezbędnych urządzeń domowych, wyposażenia mieszkania, zakup pomocy naukowych oraz na zakup sprzętu, który może służyć do podjęcia przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia. We wszystkich przypadkach przed wydaniem decyzji pracownicy socjalni MOPR przeprowadzili wywiad cześć VIII dotyczący osób ubiegających się o pomoc pieniężną na usamodzielnienie, pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki w celu zbadania sytuacji materialnej osoby ubiegającej się o pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Wartość pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej ustala się jako równowartość kwoty nie niższej niż 300 % podstawy określonej zgodnie z z § 1 pkt.2 lit.a Rozporządzenia w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Maksymalna kwota, która może być przyznana na zagospodarowanie w formie rzeczowej nie może być wyższa niż 4 941 zł.

W skontrolowanych sprawach pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej wynosiła średnio kwotę w wysokości 4 941 zł –otrzymało ją 16 osób, jedna osoba otrzymała pomoc w wysokości 3 000 zł, 1 osoba w wysokości 4 919 zł, 2 osoby w wysokości 4 940 zł.

Kontrolowane postępowania nie zawsze posiadają wystawioną do decyzji metryczkę sprawy. Na podstawie metryczki można ustalić kolejno czynności wykonywane w sprawie prowadzonego postępowania oraz osoby dokonujące poszczególnych czynności do momentu wydania decyzji (przyjęcie wniosku, zarejestrowanie, zakwalifikowanie wniosku, opracowanie decyzji, kto podpisał decyzję i ją zatwierdził). Obowiązek tworzenia metryki sprawy do decyzji administracyjnej reguluje Ordynacja podatkowa (art. 171a) oraz kodeks postępowania administracyjnego (66a kpa).

Z ustaleń kontroli wynika, że decyzje o przyznanej pomocy wychowankowie odbierają w większości spraw osobiście, kwitując na decyzji jej odbiór.

XI. Ocena indywidualnych programów usamodzielniania.

Kontrolujący poddali również ocenie indywidualne programy usamodzielniania stosownie do zapisów art. 145 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielniania.

W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych dokonano sprawdzenia 20 losowo wybranych indywidualnych programów usamodzielniania osób opuszczających, po osiągnięciu pełnoletniości rodziny zastępcze.

1. Sprawa ZPZ.8172.6.61.1.2012
2. Sprawa ZPZ.8172.6.65.1.2012.JP
3. Sprawa ZPZ.8172.6.56.5.2012.ER
4. Sprawa ZPZ.8172.6.67.5.2012.ER
5. Sprawa ZPZ.8172.6.51.3.2012.JP
6. Sprawa ZPZ8172.6.21.3.2012.
7. Sprawa ZPZ.8172.6.47.1.2012.JP
8. Sprawa ZPZ.8172.6.43.5.2012.ER
9. Sprawa ZPZ.8172.6.1.2012.
10. Sprawa ZPZ.8172.1.198.2.2012.ER
11. Sprawa ZPZ.8172.1.132.3.2012.ER
12. Sprawa ZPZ.8172.1.191.4.2012.ER
13. Sprawa ZPZ.8172.6.26... 2012-
14. Sprawa ZPZ.8172.6.33.1.2012.JP
15. Sprawa DOD.8172.1.701.9.11928.2013.ES
16. Sprawa ZPZ.8172.6.42.2012.JP
17. Sprawa ZPZ.8172.6.23.2012
18. Sprawa (decyzja) DOD.8172.3.7.56105.2012
19. Sprawa ZPZ.8172.6.8.1.2012.JP
20. Sprawa ZPZ.8172.6.66.1.2012.JP

[Dowód: akta kontroli zał. nr 5]

Czynności kontrolne prowadzone w tym zakresie wykazały, iż

- we wszystkich skontrolowanych przypadkach znajdowały się opracowane przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia indywidualne programy usamodzielnienia a następnie zostały one zatwierdzone przez Dyrektora MOPR.

Programy te zawierają dane wychowanka, dane opiekuna usamodzielnienia, zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia, indywidualny plan usamodzielnienia wychowanka, w którym określone są zadania do realizacji m.in. sposób uzyskania wykształcenia, sposób uzyskania kwalifikacji zawodowych, sposób uzyskania zatrudnienia, odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomocy na kontynuowanie nauki, sposób uzyskania pomocy na zagospodarowanie, pomocy na usamodzielnienie, sposób uzyskania ubezpieczenia zdrowotnego. Każde z tych zadań ma dodatkową rubrykę określającą termin realizacji zadania.

Indywidualny plan usamodzielnienia zawiera również oświadczenie wychowanka o zobowiązaniu się do realizacji niniejszego programu usamodzielnienia.

Dokonując oceny indywidualnych programów usamodzielnienia stwierdzono, że treść programu odpowiada wymogom określonym w art.145 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia.

Prawie we wszystkich skontrolowanych przypadkach wskazanie opiekuna usamodzielnienia następowało w okresach do miesiąca i po miesiącu i kilkunastu dniach przed uzyskaniem przez wychowanka pełnoletności (w trzech sprawach okres ten wynosił 20,27,20 dni w 10 przypadkach czasookres wynosił jeden miesiąc i kilkanaście dni, w sześciu przypadkach dwa miesiące i kilka dni) podczas gdy wg. postanowień art.145 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazanie opiekuna powinno nastąpić co najmniej na dwa miesiące przed osiągnięciem przez wychowanka pełnoletności. Takie prowadzenie spraw jest niezgodne z zapisami ww. art. cyt. wyżej ustawy.

Stosownie do zapisów art.145 ust.4 wyżej cytowanej ustawy indywidualny program usamodzielnienia opracowywany jest co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności i zatwierdzany zgodnie z zapisami ustawy przez Dyrektora MOPR. Z akt sprawy wynika, że wskazanie opiekuna usamodzielnienia i opracowanie programu usamodzielnienia odbywa się w jednym i tym samym dniu.

Dalsze czynności kontrolne wykazały również, że we wszystkich skontrolowanych planach usamodzielnienia nie podawano szczegółowych terminów realizacji zadań związanych z usamodzielnieniami wychowanków lecz ograniczono się do wskazania orientacyjnych ram czasowych ich realizacji, np. „planowane szkolenia, kursy, studia podyplomowe: prawo jazdy kat.B-2013r.”, „planowane uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych- złożę do ZMK-2012r.”, po zakończeniu nauki-2013 r. Jako powód takiego określania terminu pracownik Działu Opieki nad Dzieckiem stwierdził, że w sytuacji określania szczegółowego terminu realizacji zadania pracownicy byłiby zmuszeni do częstszego dokonywania aktualizacji planu usamodzielnienia w sytuacji nie zachowania terminów.

W niektórych kontrolowanych sprawach plany usamodzielnienia (aktualizacje planów) nie posiadają w ogóle wskazanych terminów realizacji założonego wspólnie z opiekunem zadania, co nie jest zgodne z zapisami § 7 pkt 2 rozporządzenia w sprawie udzielenia pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie.

Indywidualne programy usamodzielnienia były modyfikowane przez wychowanka z opiekunem usamodzielnienia z uwagi na zmianę sytuacji życiowej osoby usamodzielnianej.

Zmiany programu były zatwierdzane przez Dyrektora MOPR zgodnie z zapisami rozporządzenia.

Po zakończeniu realizacji zadania – zakończeniu procesu usamodzielnienia wychowanka we wszystkich skontrolowanych przypadkach dokonano oceny końcowej procesu usamodzielnienia.

We wszystkich wymienionych wyżej sprawach brak jest pieczęci potwierdzającej datę wpływu do Zespołu ds. Pieczy Zastępczej lub do siedziby głównej MOPR, co nie daje możliwości sprawdzenia, w jakim czasie dokumenty zostały przyjęte przez Ośrodek, stanowi to naruszenie zapisów instrukcji kancelaryjnej.

XII. Wsparcie usamodzielnianych wychowanków w uzyskaniu zatrudnienia oraz uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą udziela się również pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia.

Z ustaleń dokonanych w trakcie kontroli wynika, że wsparcie MOPR w tym zakresie odbywa się indywidualnie w każdej sprawie.

W niektórych przypadkach wychowankowie mają możliwość zamieszkania w lokalu dotychczasowej rodziny zastępczej szczególnie w przypadku rodzin spokrewnionych. Wychowankowie mają również możliwość ubiegania się o mieszkanie z zasobów mienia komunalnego. Pracownicy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej wspierają osoby w wypełnianiu wniosku do ZMK w Białymstoku i gromadzeniu stosownej dokumentacji. W niektórych przypadkach MOPR wnioskuje do ZMK o szczególne uwzględnienie prośby wychowanką o przyznanie mieszkania. Część wychowanków ma możliwość okresowego zamieszkania w mieszkaniu chronionym. W 2012 roku MOPR prowadził trzy mieszkania chronione dla osób usamodzielnianych. Pobyt w mieszkaniu chronionym przyznano dziewięciu usamodzielnianym wychowankom z placówek opiekuńczo-wychowawczych. Dodatkowo w 2013r. pozyskano nowe mieszkanie przeznaczone dla 4 osób. W okresie od stycznia do maja 2013 r. pobyt w mieszkaniach chronionych przyznano 11 usamodzielnianym wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz 1 wychowankowi rodziny zastępczej. Na dzień kontroli ustalono, że dwie wychowanki przebywające w rodzinie zastępczej zgłosiły potrzebę udzielenia pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez przyznanie pobytu w mieszkaniu chronionym, po opuszczeniu rodziny w 2013r.

Czynności kontrolne wykazały, że udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez przyznanie pobytu w mieszkaniu chronionym będącym w dyspozycji Ośrodka odbywa się na podstawie wydania decyzji administracyjnej. Decyzja wydawana jest na czas określony, zawiera również ustaloną wysokość kwoty odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym.

W zakresie udzielania pomocy w uzyskaniu zatrudnienia czynności kontrolne wykazały, że w indywidualnych programach usamodzielnienia znajdują się zapisy określające termin podjęcia zatrudnienia przez wychowanka. Dotychczas jednak jak twierdzą pracownicy Zespołu nie wystąpiła sytuacja, która by powodowała konieczność zapewnienia pracy wychowankom rodzin zastępczych. Pracownicy Zespołu twierdzą, że udzielana była jedynie pomoc ze strony Ośrodka w uzyskaniu drobnych prac dorywczych.

[Dowód: akta kontroli zał nr. 6]

OK

W kwestii udzielania pomocy w uzyskaniu wykształcenia ustalono, że w trakcie opracowywania indywidualnych programów usamodzielniania wraz z opiekunem procesu usamodzielniania planuje się sposób uzyskania wykształcenia na poszczególnych etapach nauki lub uzyskania kwalifikacji zawodowych. Wychowankowie często nie są w stanie określić się w sprawie dalszej nauki na etapie opracowywania programu. Zawsze są brane pod uwagę osobiste predyspozycje wychowanka do nauki. Zespół ds. Pieczy Zastępczej proponuje wychowankom udział w różnych formach aktywności. W 2012 roku 19 osób zostało zgłoszonych do udziału w Warsztatach ekonomicznych „Robinson na plusie”, mających na celu poznanie i przećwiczenie najważniejszych mechanizmów związanych z zarządzaniem finansami, jak również pokazanie jak ważne jest inwestowanie we własny rozwój.

W 2013 roku proponowany był udział w projekcie „Innowacje 15+” mającym na celu testowanie i wdrażanie nowych metod wczesnej interwencji socjalnej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu młodzieży powyżej 15 roku życia. Usamodzielniający się wychowankowie rodzin zastępczych są również objęci mentoringiem w ramach projektu „Innowacyjny system wsparcia wychowanków instytucji opieki zastępczej w Białymstoku”. W każdym roku usamodzielniani wychowankowie uczestniczą w projekcie „Aktywność kluczem do sukcesu” z zakresu m.in. szkoleń balistycznych, warsztatów rozwoju osobistego, doradztwa zawodowego, prawa jazdy kat. B.

[Dowód: akta kontroli zał nr. 7]

XIII. Współpraca lokalna na rzecz osób, pełnoletnich, które po osiągnięciu pełnoletności opuszczają rodzinę zastępczą.

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym MOPR oraz zakresami czynności pracownicy podejmują różnego rodzaju działania współpracując z jednostkami samorządu terytorialnego organami administracji rządowej (w zakresie przyznawanej dotacji), sądami i ich organami pomocniczymi (w tym kuratorami sądowymi), instytucjami oświatowymi (szkołami), podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Współpraca ta polega m.in. na:

- występowaniu do szkół z wnioskiem o udostępnienie danych w zakresie uczęszczania wychowanka pobierającego pomoc na kontynuowanie nauki do szkoły,
- współpracy z kuratorami sądowymi dot. wychowanków, którzy są poddani nadzorowi kuratora,
- współpracy z powiatami w celu sprawdzenia sytuacji majątkowej usamodzielnianego wychowanka zamieszkującego poza Miastem Białystok, który złożył wniosek o przyznanie pomocy, bądź przekazywanie według właściwości dokumentacji celem rozpatrzenia
- występowaniu do Urzędów z wnioskiem o udostępnienie danych z ewidencji ludności.

[Dowód: akta kontroli zał nr. 8]

XIV. Budżet

Planowane środki finansowe na realizację zadania w 2012 r.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że :

1. W roku 2012 w budżecie zaplanowano sfinansowanie pomocy przysługującej pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych na łączną kwotę 1 074 550.00 zł, w tym:
  - z tytułu pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki na kwotę 893 500.00 zł
  - z tytułu pomocy pieniężnej na usamodzielnienie na kwotę 120 150.00 zł

OK

- z tytułu pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej na kwotę 60 900,00 zł.
 Ponadto zaplanowano kwotę 27 464,00 zł na pokrycie kosztów związanych z utrzymaniem 3 mieszkań chronionych przeznaczonych dla osób usamodzielnianych, w tym wychowanków rodzin zastępczych.

Wydatki poniesione w okresie od stycznia do grudnia 2012 r. na wsparcie osób opuszczających, po osiągnięciu pełnoletniości rodziny zastępczej przedstawia poniższa tabela.

Usamodzielnienie wychowanków rodzin zastępczych								
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki.			Pomoc pieniężna na usamodzielnienie		Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej		Razem	
Liczba osób	Kwota świadczeń	Dotacja celowa	Liczba osób	Kwota świadczeń	Liczba osób	Kwota świadczeń	Łączna kwota świadczeń	Dotacja celowa
116	486.186,99	16.713,59	16	67.527,00	32	158.085,71	711.799,70	16.713,59

Potwierdzeniem powyższych danych są półroczne sprawozdania rzeczowo finansowe z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej sporządzane przez Dział Opieki nad Dzieckiem.

XV. Dane liczbowe wydanych decyzji za 2012 r.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że :

W 2012 r. MOPR wydał :

- 1) 17 decyzji przyznających pomoc pieniężną na usamodzielnienie (przy czym 1 decyzja została zrealizowana w 2013 r.).
- 2) 32 decyzje przyznające pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej.
- 3) 162 decyzje w sprawie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, w tym:
  - a) 109 decyzji przyznających pomoc na kontynuowanie nauki.
  - b) 14 decyzji odmawiających przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki, w tym 13 decyzji odmownych z powodu niespełniania kryterium dochodowego (od decyzji tych nie wniesiono odwołań).
  - c) 4 decyzje uchylające w całości decyzje przyznające pomoc na kontynuowanie nauki (od decyzji tych nie wniesiono odwołań).

[Dowód: akta kontroli zał nr. 9]

XVI. Ustalenia końcowe:

Na podstawie przedstawionej przez MOPR dokumentacji oraz wyjaśnień złożonych przez pracowników Ośrodka, kontrolujący stwierdzili następujące nieprawidłowości.

1. W Regulaminie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w zadaniach Zespołu ds. Pieczy Zastępczej brak jest zapisu dotyczącego udzielania wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej oraz monitorowanie indywidualnych programów usamodzielnienia.

OK

2. Nie wyegzekwowano od usamodzielniających się wychowanków terminowego wskazania opiekuna usamodzielnienia co narusza przepis art. 145 ust. 2 ustawy
3. Brak jest wystawianych do decyzji metryczek sprawy co jest niezgodne z art. 171a Ordynacja podatkowa (oraz kodeks postępowania administracyjnego (66a kpa).
4. W planach usamodzielnienia nie podawano szczegółowych terminów realizacji zadań związanych z usamodzielnieniami wychowanków. Ograniczono się tylko do wskazania orientacyjnych ram czasowych ich realizacji.
5. Niektóre plany usamodzielnienia (aktualizacje planów) nie posiadają w ogóle wskazanych terminów realizacji założonego wspólnie z opiekunem zadania.
6. W kontrolowanych sprawach dot. ustalania opiekunów i planów usamodzielnień, brak jest pieczęci potwierdzającej datę wpływu do Zespołu ds. Pieczy Zastępczej lub do siedziby głównej MOPR.

10. Wnioski osób wykonujących czynności kontrolne.

Mając na uwadze powyższe oceny i uwagi wnosimy o:

1. Dokonanie wpisu w Regulaminie Organizacyjnym MOPR w zadaniach Zespołu ds. Pieczy Zastępczej o prowadzenie postępowań z zakresu udzielenia pomocy osobom usamodzielnianym.
2. Przestrzeganie 2 miesięcznego terminu przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletniości ustalenia opiekuna usamodzielnienia.
3. Do postępowań, w których wydaje się decyzje w sprawie udzielenia pomocy dla wychowanków opuszczających rodziny zastępcze prowadzić metryki prowadzonych spraw.
4. W planach usamodzielnień oraz aktualizacjach planów wpisywać (ustalając to z pełnoletnim wychowankiem) bardziej szczegółowe terminy realizacji zadań ujmowanych w planie usamodzielnienia.
5. Na dokumentach wpływających do obu działów dot. wskazania opiekuna, planu usamodzielnienia, jak również wniosku o pomoc na usamodzielnienie wstawiać pieczęć określającą datę wpływu dokumentów do Ośrodka.
6. Prowadzenie spisów spraw dokumentacji dotyczącej udzielanie pomocy usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych zgodnie z instrukcją kancelaryjną.

Kontrola Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku została dokonana w oparciu o analizę dokumentów oraz wyjaśnień pracowników.

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu do księgi ewidencji kontroli MOPR pod pozycją nr 2/2013.

Zgodnie z § 9 zarządzenia wewnętrznego nr 112/12 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 25 grudnia 2012 r., w sprawie określenia zasad wydawania kontroli wewnętrznej w Urzędzie Miejskim w Białymstoku przysługuje Pani prawo wniesienia w ciągu 7 dni od dnia podpisania, protokołu, pisemnych wyjaśnień co do zawartych w protokole ustaleń.

Brak złożenia zastrzeżeń w wyżej wymienionym terminie uznaje się za akceptację ustaleń i wniosków zawartych w protokole.

Protokół kontroli sporządza się w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden otrzymuje Dyrektor MOPR w Białymstoku a drugi Departament Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Białymstoku.

Na tym protokół zakończono i podpisano:

ZASTĘPCA DYREKTORA
Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
w Białymstoku

mgr Agnieszka Górka

.....
(podpis dyrektora jednostki kontrolowanej)

31.07.2013r.

1. *Ewa Grynul-Kucionka*
.....
(podpis kontrolujących)

2. *Joanna Szolna*
.....
(podpis kontrolujących)

Protokół sporządzono dnia 05 lipca 2013 r.